

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА**

Факультет лісового і садово-паркового господарства

Кафедра геодезії, картографії і кадастру

**ОПОРНИЙ КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ В РИСУНКАХ І СХЕМАХ ДЛЯ
ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОГО
ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ОПОДАТКУВАННЯ ЗЕМЛІ ТА
НЕРУХОМОСТІ» СТУДЕНТАМИ ДЕННОЇ ТА ЗАОЧНОЇ ФОРМ
НАВЧАННЯ ОСВІТНЬОГО РІВНЯ «МАГІСТР», ОСВІТНЬОЇ
ПРОГРАМИ «ГЕОДЕЗІЯ ТА ЗЕМЛЕУСТРІЙ»
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 193 «ГЕОДЕЗІЯ ТА ЗЕМЛЕУСТРІЙ»**

Умань – 2022

Укладачі:

Боровик П.М. – доцент кафедри геодезії, картографії і кадастру Уманського НУС, канд. екон. наук, доц.;

Шемякін М.В. – доцент кафедри геодезії, картографії і кадастру Уманського НУС, канд. с.-г. наук, доц.;

Кирилюк В.П. – доцент кафедри геодезії, картографії і кадастру Уманського НУС, канд. с.-г. наук, доц.;

Кисельов Ю.О. – професор кафедри геодезії, картографії і кадастру Уманського НУС, докт. геогр. наук, проф.;

Удовенко І.О. – доцент кафедри геодезії, картографії і кадастру Уманського НУС, канд. екон. наук, доц.;

Мельник М.В. – студентка магістратури спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» факультету лісового і садово-паркового господарства Уманського НУС.

Рецензенти:

Поліщук В.В., доктор с.-г. наук, професор кафедри садово-паркового господарства Уманського НУС;

Колотуха С.М., канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Уманського НУС.

Схвалено на засіданні кафедри геодезії, картографії і кадастру Уманського НУС (протокол № 14 від 24 червня 2022 р.).

Рекомендовано до друку методичною комісією факультету лісового і садово-паркового господарства Уманського НУС (протокол № 6 від 27 червня 2022 р.).

© Боровик П.М.,
Шемякін М.В.,
Кирилюк В.П.,
Кисельов Ю.О.,
Удовенко І.О.,
Мельник М.В.
© Уманський НУС, 2022 р.

Зміст

Передмова.....	4
Тема 1. Податкова система України та основні податки в геодезії, землекористуванні, а також використанні нерухомості і в транзакціях з нерухомим майном	5
Питання для самоконтролю.....	8
Тема 2. Особливості обчислення і сплати податку на прибуток підприємств	9
Питання для самоконтролю.....	11
Тема 3. Податок на доходи фізичних осіб.....	13
Питання для самоконтролю.....	16
Тема 4. Екологічний податок	17
Питання для самоконтролю.....	19
Тема 5. Рентна плата	20
Питання для самоконтролю.....	26
Тема 6. Податок на додану вартість	28
Питання для самоконтролю.....	30
Тема 7. Податок на майно	31
Питання для самоконтролю.....	33
Тема 8. Єдиний податок	35
Питання для самоконтролю.....	38
Тема 9. Інші податки і збори, що сплачуються в геодезії, землекористуванні, користуванні майном та операціях з купівлі- продажу нерухомості	40
Питання для самоконтролю.....	41
Список використаної та рекомендованої літератури.....	42
1. Базова.....	42
2. Додаткова.....	42

Передмова

Реалії сьогодення зумовлюють зростання вимог до вивчення окремих економічних дисциплін фахівцями, насамперед магістрами, геодезично-землевпорядного профілю. Зокрема, досвід спілкування з роботодавцями переконливо демонструє, що магістр спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» наразі повинен мати ґрунтовні знання стосовно податкових відносин в геодезії та землекористуванні, в транзакціях з земельними ресурсами, нерухомим майном та при використанні земельних ресурсів і нерухомості. Цього вимагає як бурхливий розвиток ринкової економіки в Україні, так і запровадження ринку агроземель, активізація вітчизняного ринку нерухомості та, як наслідок, розвиток вітчизняного геодезично-землевпорядного бізнесу і підприємницької діяльності, пов'язаної з оцінкою нерухомого майна та посередницькими операціями на зазначеному сегменті ринку.

Мета курсу – отримати здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у сфері оподаткування землі та нерухомості, а також оподаткування доходів суб'єктів геодезично-землевпорядних робіт та їх працівників. В результаті вивчення курсу, студент магістратури отримує:

- здатність застосовувати знання з податкових відносин в практичних ситуаціях;

- знання та розуміння предметної області державного регулювання як земельних відносин, так і оподаткування землі та нерухомості;

- вміння самостійно нараховувати і сплачувати податки у разі провадження випускником магістратури геодезично-землевпорядного профілю підприємницької діяльності за обраною спеціальністю;

- здатність випускником магістратури геодезично-землевпорядного профілю самостійного ведення податкового обліку, будучи суб'єктом геодезично-землевпорядного бізнесу і підприємницької діяльності, пов'язаної з оцінкою нерухомого майна та посередницькими операціями на земельному ринку та ринку нерухомості.

Зважаючи на те, що магістрантам спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» досить важко засвоїти особливості механізмів нарахування і сплати податків та платежів на користь бюджетів і державних цільових фондів, для певного спрощення процесу засвоєння дисципліни, дане видання містить рисунки та діаграми, в яких наведено основні характеристики вітчизняної системи оподаткування та особливості сучасних механізмів нарахування і сплати податків, зборів та обов'язкових платежів до бюджетів і державних цільових фондів, що сплачуються в геодезії та землекористуванні, в транзакціях з земельними ресурсами, нерухомим майном та при використанні земельних ресурсів і нерухомості.

Тема 1. Податкова система України та основні податки в геодезії, землекористуванні, а також використанні нерухомості і в транзакціях з нерухомим майном

Мета: дати визначення податкової системи, з'ясувати її роль та основні завдання і функції, а також виокремити основні податки в геодезії та землекористуванні, в транзакціях з земельними ресурсами, нерухомим майном та при використанні земельних ресурсів і нерухомості.

Рис. 1.1. Принципи побудови системи оподаткування в Україні

За формою оподаткування:	<ul style="list-style-type: none"> • прями; • непрямі;
За суб`єктами оподаткування:	<ul style="list-style-type: none"> • з фізичних осіб; • з юридичних осіб; • змішані;
За об`єктом оподаткування:	<ul style="list-style-type: none"> • на споживання; • на доходи чи прибуток; • на майно; • ресурсні;
Залежно від рівня державних структур, що їх адмініструють:	<ul style="list-style-type: none"> • загальнодержавні; • місцеві.
За періодичністю сплати:	<ul style="list-style-type: none"> • регулярні; • одноразові.

Рис. 1.2. Класифікації податків та податкових платежів в Україні

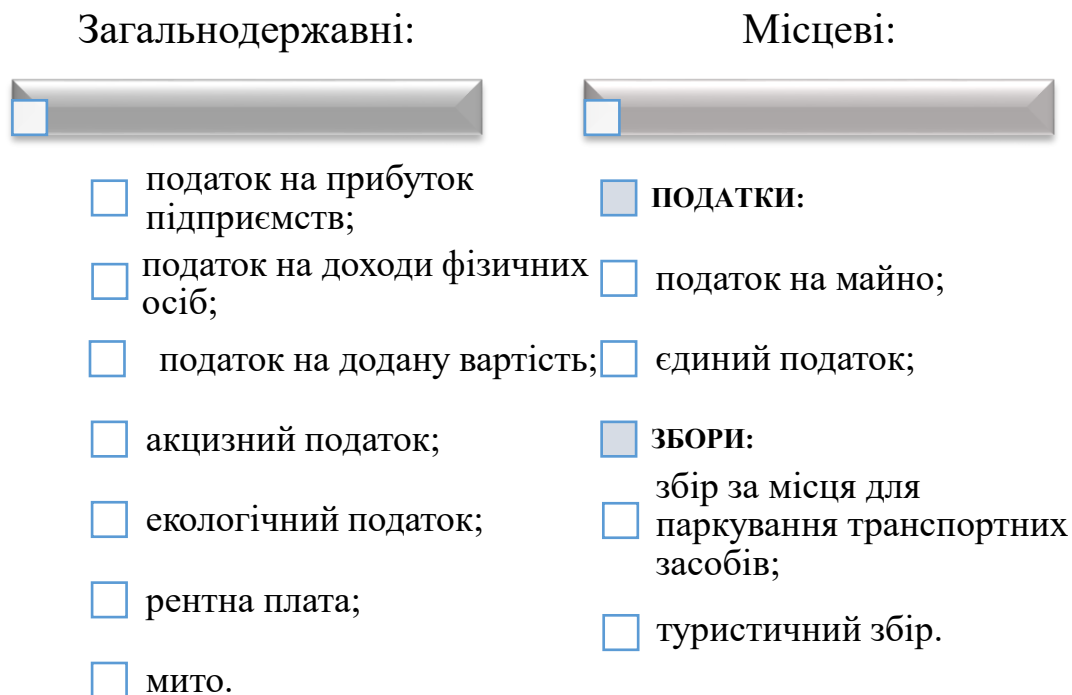

Рис. 1.3. Класифікація податків, зборів та податкових платежів в Україні залежно від рівня державних структур, що їх адмініструють

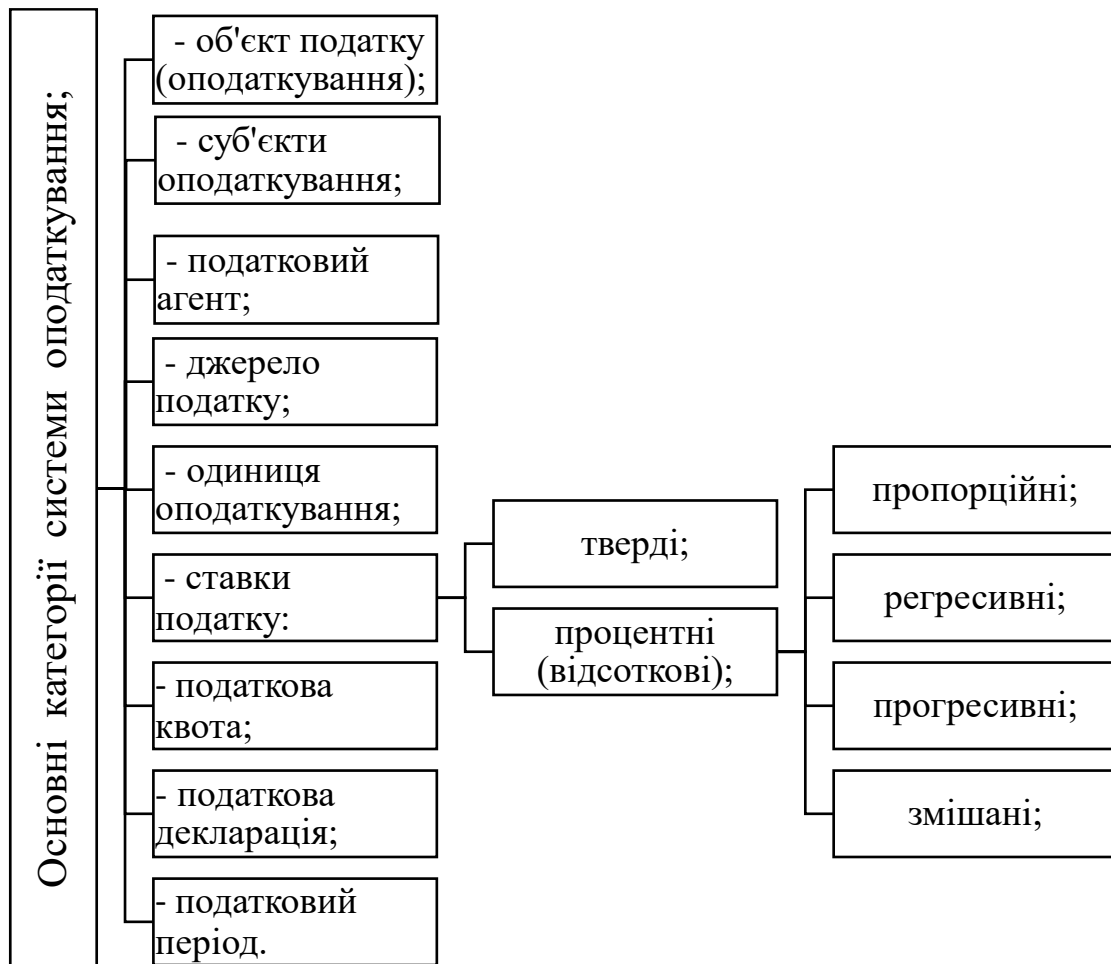

Рис. 1.4. Основні категорії системи оподаткування

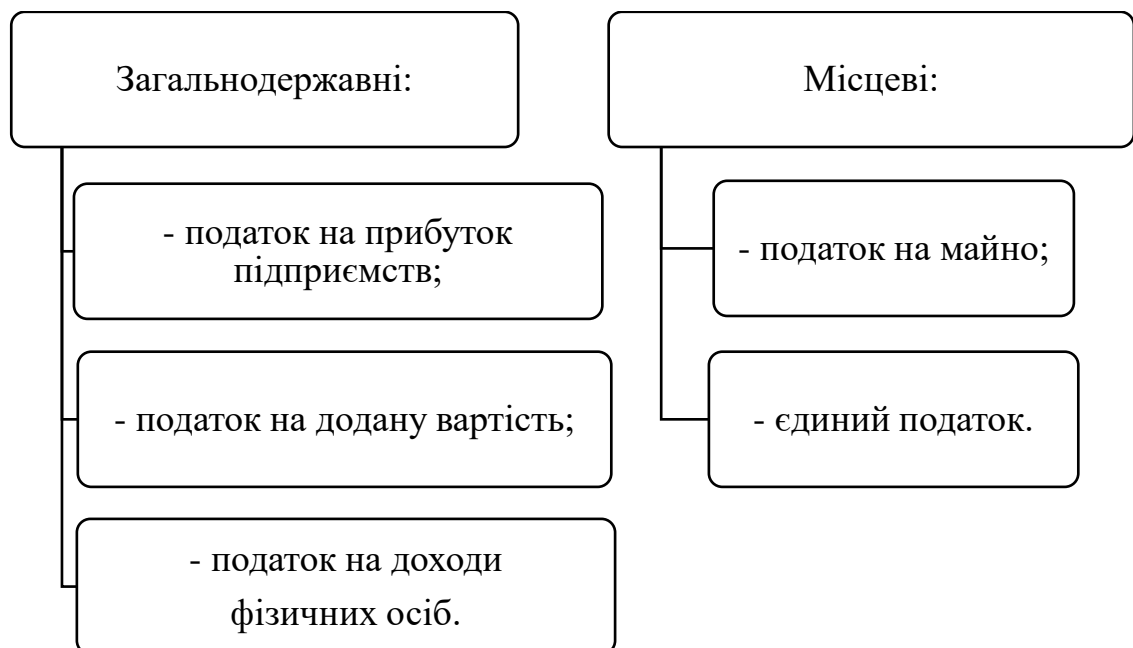

Рис. 1.5. Основні податки, що сплачуються в Україні в геодезії та землекористуванні, в транзакціях з земельними ресурсами, нерухомим майном та під час використання землі і нерухомості

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення категорії «податкова система».
2. Назвіть і охарактеризуйте принципи побудови системи оподаткування в Україні.
3. Назвіть і охарактеризуйте види податків та податкових платежів за формою оподаткування.
4. Назвіть і охарактеризуйте види податків та податкових платежів за суб'єктами оподаткування.
5. Назвіть і охарактеризуйте види податків та податкових платежів за об'єктом оподаткування.
6. Назвіть і охарактеризуйте види податків та податкових платежів залежно від рівня державних структур, що їх адмініструють.
7. Назвіть і охарактеризуйте види податків та податкових платежів за періодичністю їх сплати.
8. Назвіть основні категорії системи оподаткування.
9. Що таке об'єкт оподаткування?
10. Дайте визначення і охарактеризуйте види суб'єктів оподаткування.
11. Чим займаються податкові агенти?
12. Що таке джерело податку?
13. Що таке одиниця оподаткування?
14. Що таке податкова ставка? Чим вона відрізняється від податкової квоти?
15. Що таке податкова декларація?
16. Чим відрізняється податковий період від граничних термінів подання податкової декларації та сплати податку?
17. Які Ви знаєте податкові ставки і підходи до їх встановлення?
18. Назвіть основні податки, що сплачуються в Україні в геодезії та землекористуванні, в транзакціях з земельними ресурсами, нерухомим майном та під час використання землі і об'єктів нерухомості.

Тема 2. Особливості обчислення і сплати податку на прибуток підприємств

Мета: дати студентам основні особливості нарахування та сплати податку на прибуток підприємств в Україні.

Платники податку:	<ul style="list-style-type: none">• юридичні особи на загальній системі оподаткування;
Об`єкт оподаткування:	<ul style="list-style-type: none">• обсяги реалізації товарів, робіт та послуг;
Податковий період:	<ul style="list-style-type: none">• календарний рік.
Термін подачі декларації:	<ul style="list-style-type: none">• до 60 календарних днів, наступних за звітним (податковим) роком;
Термін сплати податку:	<ul style="list-style-type: none">• до 70 календарних днів, наступних за звітним роком;
Податок, що підлягає сплаті, зменшується:	<ul style="list-style-type: none">• на суму нарахованого та сплаченого податку на майно (в частині податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки).

Рис. 2.1. Особливості механізму справляння в Україні податку на прибуток підприємств

- 18 % - для суб'єктів, що займаються більшістю видів діяльності (в. т.ч. геодезією та землевпорядкуванням);

- 3 % - для суб'єктів страхової діяльності юридичних осіб - резидентів;

- 0 % - за договорами з довгострокового страхування життя, договорами добровільного медичного страхування та договорами страхування у межах недержавного пенсійного забезпечення, зокрема договорів страхування додаткової пенсії;

- 30 % - від доходу, отриманого від діяльності з випуску та проведення лотерей, азартних ігор з використанням гральних автоматів;

- 18 % - від доходу, отриманого від букмекерської діяльності, азартних ігор (у тому числі казино), крім доходу, отриманого від азартних ігор з використанням гральних автоматів, зменшеного на суму виплачених виплат гравцю.

Рис. 2.2. Ставки податку на прибуток підприємств

Фінансовий результат до оподаткування:

збільшується:

- на суму нарахованої амортизації основних засобів або нематеріальних активів відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності;
- на суму уцінки та втрат від зменшення корисності основних засобів або нематеріальних активів, включених до витрат звітного періоду відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності;
- на суму залишкової вартості окремого об'єкта основних засобів або нематеріальних активів, визначеної відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, у разі ліквідації або продажу такого об'єкта;
- на суму витрат на формування резервів та забезпечень для відшкодування наступних (майбутніх) витрат.

зменшується:

- на суму витрат, які відшкодовані за рахунок резервів та забезпечень сформованих відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності;
- на суму коригування (зменшення) резервів та забезпечень для відшкодування наступних (майбутніх) витрат, на яку збільшився фінансовий результат до оподаткування;
- на суму коригування (зменшення) резерву сумнівних боргів.

Рис. 2.3. Коригування фінансового результату до оподаткування (з податку на прибуток підприємств)

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте податок на прибуток підприємств за формою оподаткування, за суб'єктами оподаткування, за об'єктом оподаткування, залежно від рівня державних структур, що його адмініструють та за періодичністю сплати цієї податкової форми.
2. Які суб'єкти бізнесу, відповідно до вимог Податкового кодексу

- України, є платниками податку на прибуток підприємств?
3. Що є об'єктом оподаткування податком на прибуток підприємств?
 4. Назвіть податковий період з податку на прибуток підприємств.
 5. Назвіть граничний термін подачі декларації з податку на прибуток підприємств.
 6. Назвіть граничний термін сплати до бюджету податку на прибуток підприємств.
 7. На суму якого податку, сплаченого за податковий період, зменшується сума податку на прибуток підприємств, що підлягає сплаті?
 8. Які Ви знаєте ставки податку на прибуток підприємств, і в якому випадку кожна з них застосовується?
 9. Що таке коригування фінансового результату до оподаткування з податку на прибуток підприємств?
 10. Які чинники впливають на збільшення фінансового результату з податку на прибуток підприємств до оподаткування?
 11. Які чинники впливають на зменшення фінансового результату з податку на прибуток підприємств до оподаткування?

Тема 3. Податок на доходи фізичних осіб

Мета: дати студентам основні особливості нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб.

Платники:

- фізичні особи (резиденти та нерезиденти), а також податкові агенти, що або є роботодавцями, або ж виплачують фізичним особам доходи на умовах, визначених договорами.

Об'єкт справляння:

- заробітна плата, та інші доходи фізичних осіб.

База справляння:

- різниця між нарахованою фізичній особі заробітною платою (або виплаченого доходу) та сумами податкових соціальних пільг і податкових знижок за їх наявності.

Ставки податку встановлені у відсотках від бази справляння у таких

- з доходів у формі заробітної плати та більшості інших видів доходів – 18 %;
- для окремих видів доходів – свої ставки (18 % - для більшості пасивних доходів, 5 % - для доходів у вигляді дивідендів по акціях, нарахованих резидентами - платниками податку на прибуток підприємств тощо).

Порядок обчислення і сплати:

- відповідальними за нарахування і сплату ПДФО є податкові агенти, тобто в більшості випадків – роботодавці;
- податок сплачується до бюджету під час виплати оподаткованого доходу (у разі виплати доходів готівкою з каси чи в не грошовій формі – податок сплачується на наступний банківський день після такої виплати);
- право на податкову соціальну пільгу має кожен громадянин, що є найманою особою, якщо розмір його заробітної плати не перевищує розміру місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, індексованого на 140% та округленого до найближчих 10 грн, при цьому окремі категорії працездатних громадян мають право на підвищений розмір податкової соціальної пільги (в розмірі 150 та 200 % від її розміру для працездатних громадян);
- всі фізичні особи – резиденти мають право на податкову знижку, на яку можуть зменшити розмір свого річного оподаткованого доходу, але для цього необхідно зберігати документи, що засвідчують витрати, вести облік доходів і витрат в книзі встановленої форми та подати декларацію до ДПІ;
- до податкової знижки платник податку має право віднести пожертвування та благодійні внески неприбутковим організаціям, плату за навчання себе самого, або члена сім'ї першого ступеня спорідненості, який не одержує заробітної плати (в розмірі не більше прожиткового мінімуму за кожен місяць навчання протягом року), частину витрат на оплату лікування, на оплату відсотків за іпотечними житловими кредитами, витрати на сплату страхових платежів та пенсійних внесків;
- декларація подається до ДПІ за рік та не пізніше 1 травня року, що настає за звітним;
- граничний термін сплати податку (за результатами декларування) – протягом 10 календарних днів після встановленого терміну подання річної декларації.

Рис. 3.1. Основні особливості сучасного механізму справляння податку на доходи фізичних осіб в Україні

- 0 % - якщо спадщина, отримана від чоловіка (дружини), батьків;

- 5% - якщо спадщину отримують внуки від бабусь, чи дідусів чи зяті від тещі;

- 18% - якщо спадщину отримано від спадкодавця-нерезидента.

Рис. 3.2. Ставки податку на доходи фізичних осіб з основних видів доходів, отриманих у формі спадщини

- 18 % - з дивідендів по акціях або інвестиційних сертифікатах, що виплачуються інститутами спільного інвестування;

- 5 % - з доходів у вигляді дивідендів по акціях та корпоративних правах, нарахованих резидентами - платниками податку на прибуток підприємств.

Рис. 3.3. Ставки податку на доходи фізичних осіб з основних видів доходів, отриманих у формі дивідендів

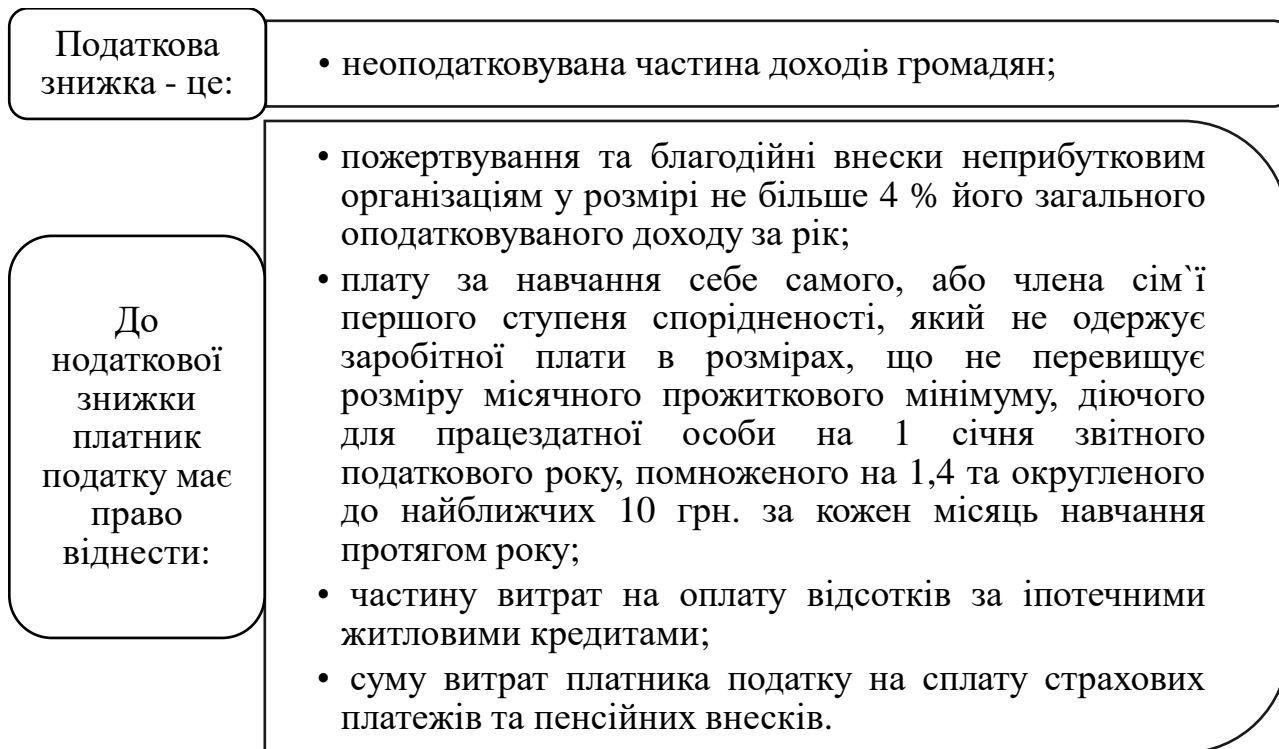

Рис. 3.4. Податкова знижка

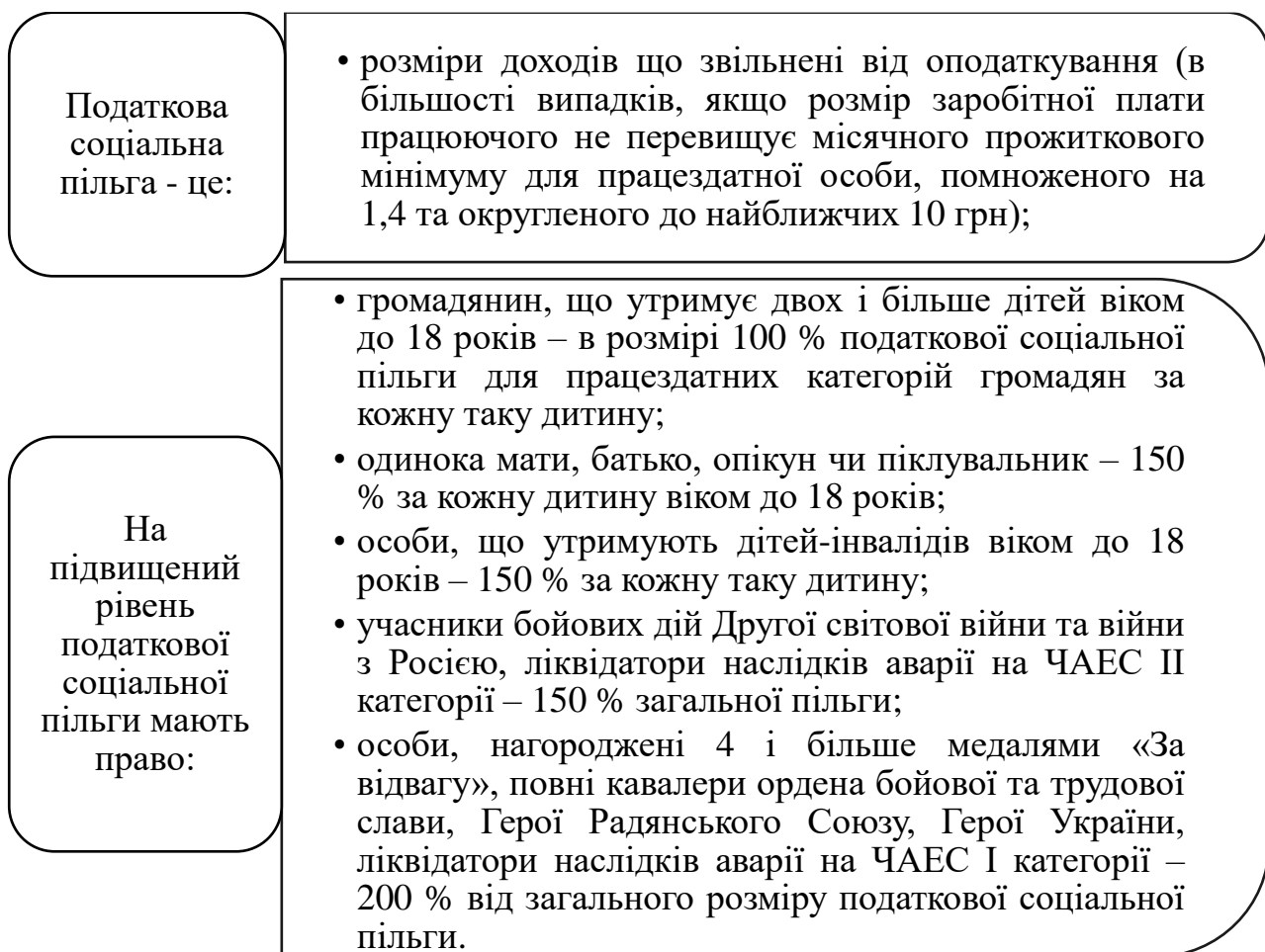

Рис. 3.5. Податкова соціальна пільга

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте податок на доходи фізичних осіб за формою оподаткування, за суб'єктами оподаткування, за об'єктом оподаткування, залежно від рівня державних структур, що його адмініструють та за періодичністю сплати цієї податкової форми.
2. Які суб'єкти бізнесу, відповідно до вимог Податкового кодексу України, є платниками податку на доходи фізичних осіб?
3. Що є об'єктом оподаткування податком на доходи фізичних осіб?
4. Назвіть податковий період з податку на доходи фізичних осіб.
5. Назвіть граничний термін подачі декларації з податку на доходи фізичних осіб.
6. Назвіть граничний термін сплати до бюджету податку на доходи фізичних осіб.
7. Які Ви знаєте ставки податку на доходи фізичних осіб, і в якому випадку кожна з них застосовується?
8. Що таке податкова знижка та який порядок реалізації права на неї?
9. Що таке податкова соціальна пільга, та хто має право на неї?
10. В яких випадках громадяни мають право на підвищений розмір податкової соціальної пільги?
11. Назвіть суб'єктів, що можуть бути податковими агентами з податку на доходи фізичних осіб.

Тема 4. Екологічний податок

Мета: дати студентам основні особливості нарахування та сплати екологічного податку.

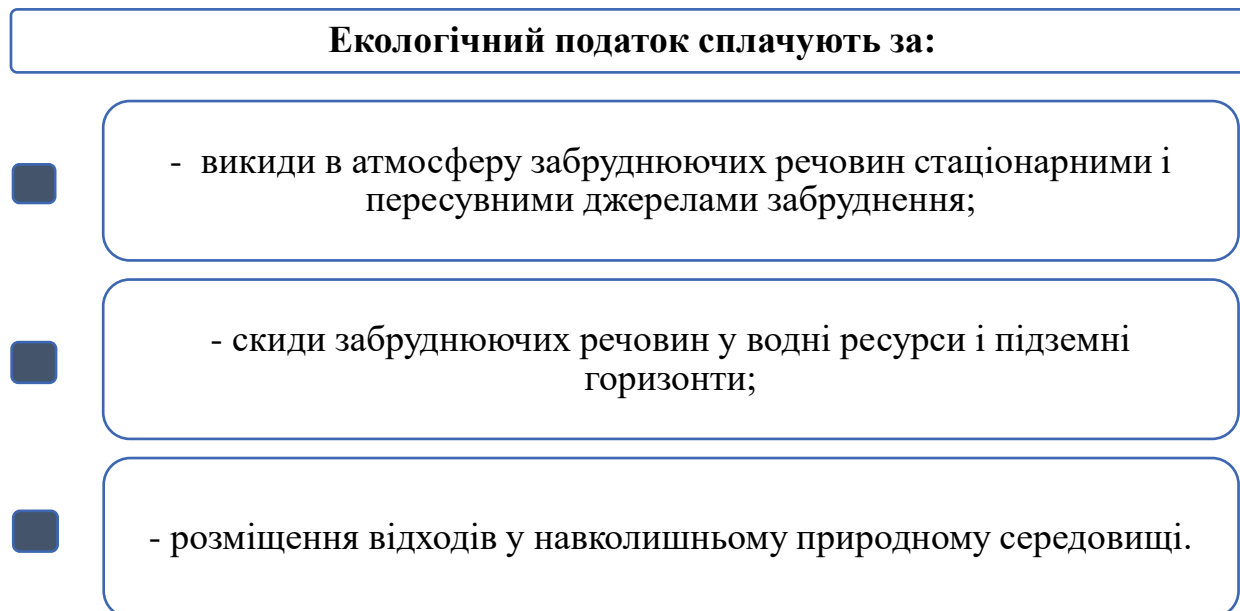

Рис. 4.1. Випадки, коли нараховується і сплачується екологічний податок

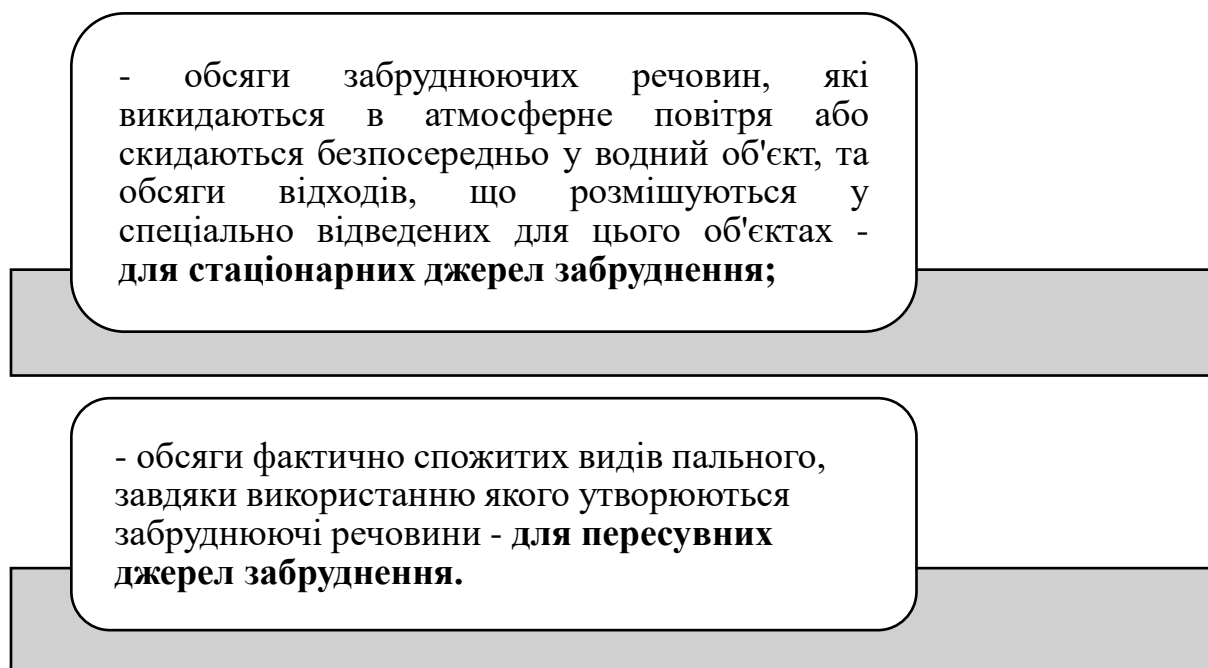

Рис. 4.2. Об'єкти обчислення екологічного податку

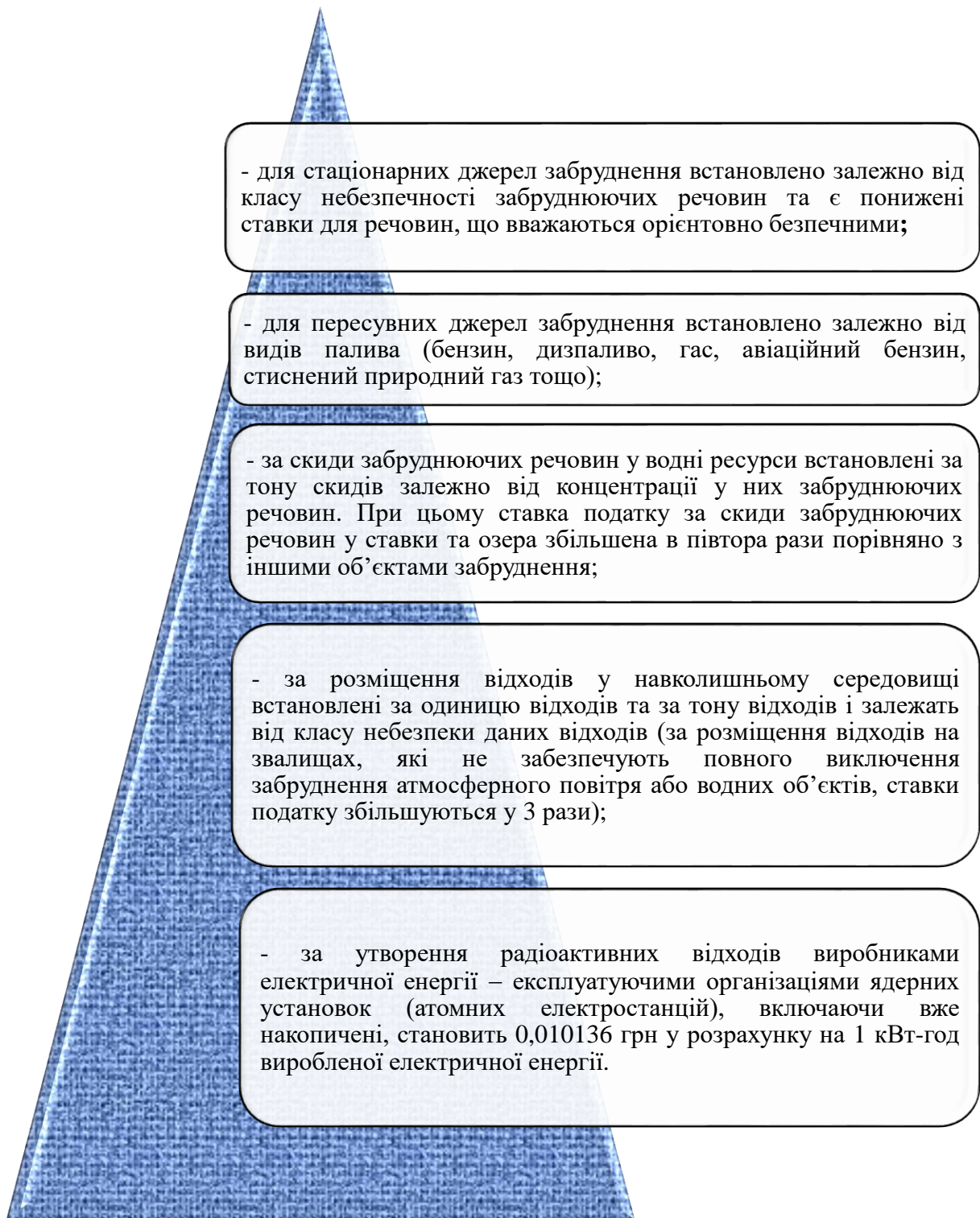

Рис. 4.3. Ставки екологічного податку в Україні

- суми податку обчислюються платниками самостійно щоквартально наростаючим підсумком з початку року як добуток затверджених лімітів, фактичних обсягів викидів, нормативів податку, коригувальних коефіцієнтів, що враховують територіальні екологічні особливості, при цьому загальна сума податку визначається як сума в межах ліміту і за понадлімітні викиди (за понадлімітні викиди і скиди забруднюючих речовин передбачено застосування 10-кратних ставок екологічного податку);

- податок сплачується юридичними особами поквартально протягом 50 календарних днів, що наступають за звітним кварталом, розрахунки податку подаються до ДПІ за місцем розміщення відходів чи скидів забруднюючих речовин в термін до 40 календарних днів, наступних за звітним кварталом.

Рис. 4.4. Особливості обчислення, подання звітності та сплати екологічного податку

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте екологічний податок за формою оподаткування, за суб'єктами оподаткування, за об'єктом оподаткування, залежно від рівня державних структур, що його адмініструють та за періодичністю сплати цієї податкової форми.
2. Які суб'єкти бізнесу, відповідно до вимог Податкового кодексу України, є платниками екологічного податку?
3. Що є об'єктом оподаткування екологічним податком?
4. Назвіть податковий період з екологічного податку.
5. Назвіть граничний термін подачі податкової звітності з екологічного податку.
6. Назвіть граничний термін сплати до бюджету екологічного податку.
7. Які Ви знаєте ставки екологічного податку, і в якому випадку кожна з них застосовується?
8. Як Ви вважаєте, на які цілі використовують мобілізовані суми екологічного податку?

Тема 5. Рентна плата

Мета: дати студентам основні особливості нарахування та сплати рентної плати в Україні.

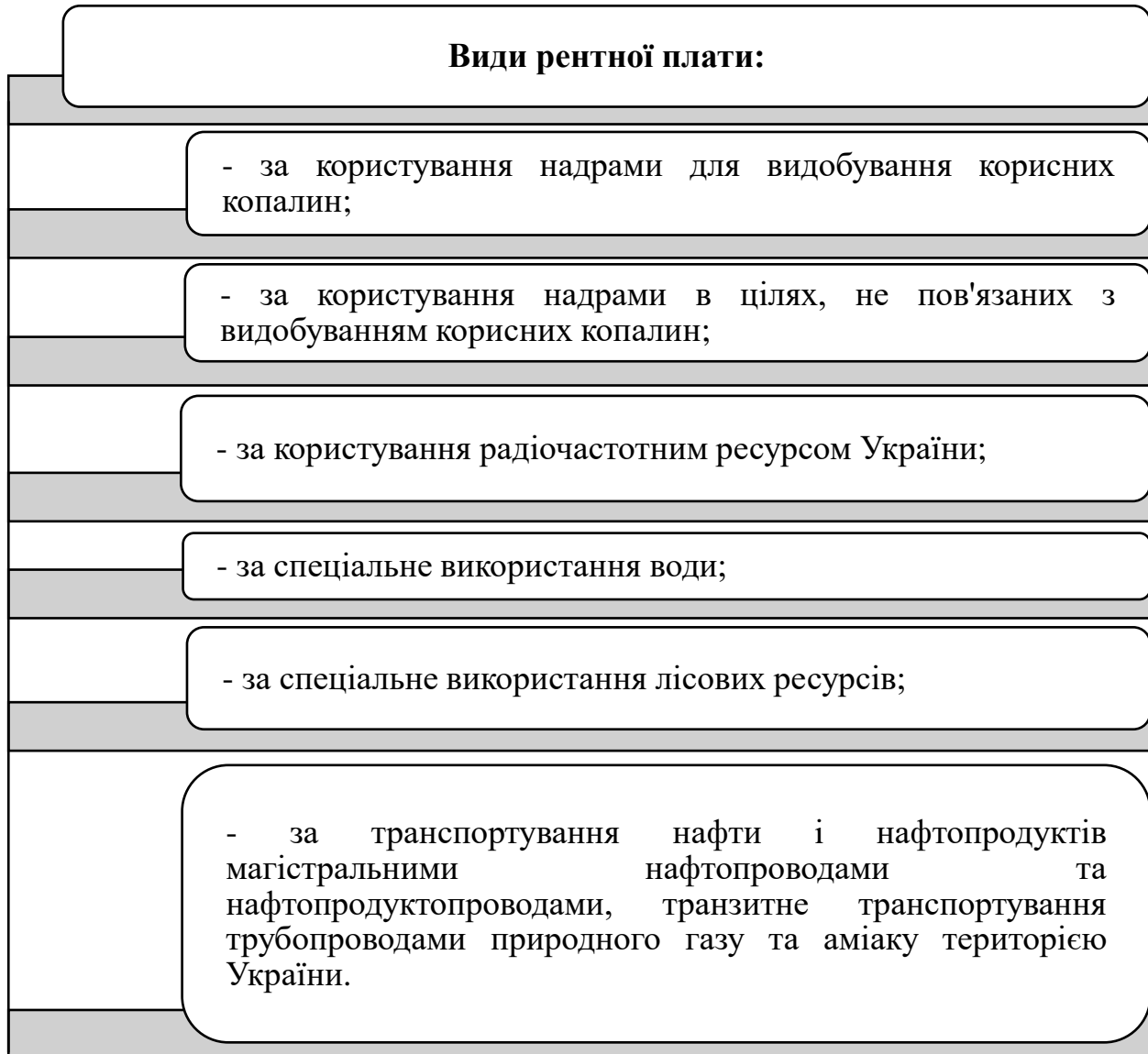

Рис. 5.1. Види рентної плати

Платники:

- видобувачі корисних копалин (нафти, природного газу, кам'яного і бурого вугілля, залізної руди, кухонної кам'яної солі тощо).

Об'єкт справляння:

- обсяги видобутих корисних копалин, обсяги їх фактичних втрат у надрах, а також обсяги корисних копалин, видобутих із відходів гірновидобувного виробництва.

Ставки плати встановлені:

- в гривнях з одиниці виміру обсягу добутої мінеральної сировини (1 т, 1 м³), а в окремих випадках у процентах до вартості видобутих корисних копалин.

Особливості обчислення і сплати:

- розрахунок суми плати подається до ДПІ як за місцем реєстрації, так і за місцем видобутку корисних копалин поквартально;
- платники рентної плати сплачують авансові внески з рентної плати у податковому (звітному) періоді до 30 числа кожного місяця (у лютому - до 28 або 29 числа), при цьому розмір таких авансових внесків складається з однієї третини суми податкових зобов'язань з рентної плати, визначеної у податковій декларації за попередній податковий (звітний) період;
- сума податкових зобов'язань з рентної плати, визначена у податковій декларації за податковий (звітний) період, сплачується платником до бюджету протягом 50 календарних днів після закінчення звітного податкового періоду з урахуванням фактично сплачених авансових внесків;
- у разі якщо місце обліку платника рентної плати не збігається з місцезнаходженням ділянки надр, платник рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин подає за місцем податкової реєстрації платника або уповноваженої особи копію податкової декларації та копію платіжного документа про сплату податкових зобов'язань з рентної плати.

Рис. 5.2. Основні особливості сучасного механізму справляння рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин

Платники:

• суб'єкти господарювання, які використовують у межах території України ділянки надр для зберігання природного газу, нафти, газоподібних та інших рідких нафтопродуктів, з метою витримування виноматеріалів, виробництва і зберігання винопродукції, вирощування грибів, овочів, квітів та інших рослин, зберігання харчових продуктів, промислових та інших товарів, речовин і матеріалів, провадження інших видів господарської діяльності.

Об'єкт справляння:

• обсяг підземного простору (ділянки) надр для зберігання природного газу та газоподібних продуктів - активний об'єм зберігання газу в пористих чи тріщинуватих геологічних утвореннях (пластах-колекторах), для зберігання нафти та інших рідких нафтопродуктів, об'єм спеціально створених та існуючих гірничих виробок (відпрацьованих і пристосованих), а також природних порожнин (печер), для витримування виноматеріалів, виробництва і зберігання винопродукції, вирощування грибів, овочів, квітів та інших рослин, зберігання харчових продуктів, промислових та інших товарів, речовин і матеріалів, провадження інших видів господарської діяльності - площа підземного простору, що надана у користування в спеціально створених та існуючих гірничих виробках (відпрацьованих і пристосованих), а також природних порожнинах (печерах).

Ставки плати встановлені:

• залежно від корисних властивостей надр і ступеня екологічної безпеки під час їх використання.

Особливості обчислення і сплати:

• розрахунок суми плати подається до ДПІ як за місцем реєстрації, так і за місцем використання ділянки надр поквартально;

• платники рентної плати сплачують авансові внески з рентної плати у податковому (звітному) періоді до 30 числа кожного місяця (у лютому - до 28 або 29 числа), при цьому розмір таких авансових внесків складається з однієї третини суми податкових зобов'язань з рентної плати, визначеної у податковій декларації за попередній податковий (звітний) період;

• сума податкових зобов'язань з рентної плати, визначена у податковій декларації за податковий (звітний) період, сплачується платником до бюджету протягом 50 календарних днів після закінчення звітного податкового періоду з урахуванням фактично сплачених авансових внесків;

• у разі якщо місце обліку платника рентної плати не збігається з місцезнаходженням ділянки надр, платник рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, подає за місцем податкової реєстрації платника або уповноваженої особи копію податкової декларації та копію платіжного документа про сплату податкових зобов'язань з рентної плати.

Рис. 5.3. Основні особливості сучасного механізму справляння рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин

Платники:

• користувачі радіочастотного ресурсу, що користуються ним на підставі ліцензій на користування радіочастотним ресурсом, ліцензій на мовлення та дозволів на експлуатацію радіоелектронного засобу та випромінювального пристрою, дозволів на його експлуатацію, отриманих на підставі договорів з власниками ліцензій.

Об'єкт справляння:

• зафіксована в ліцензії широта смуги радіочастот у мегагерцах.

Особливості обчислення і сплати:

- сума рентної плати визначається платниками самостійно, виходячи з розміру встановлених ставок та ширини смуги радіочастот, визначеної у ліцензії на користування радіочастотним ресурсом України або у дозволі на експлуатацію за кожним регіоном окремо;
- розрахунок суми плати подається до ДПІ поквартально;
- платники рентної плати сплачують авансові внески з рентної плати у податковому (звітному) періоді до 30 числа кожного місяця (у лютому - до 28 або 29 числа), при цьому розмір таких авансових внесків складається з однієї третини суми податкових зобов'язань з рентної плати, визначеної у податковій декларації за попередній податковий (звітний) період;
- сума податкових зобов'язань з рентної плати, визначена у податковій декларації за податковий (звітний) період, сплачується платником до бюджету протягом 50 календарних днів після закінчення звітного податкового періоду з урахуванням фактично сплачених авансових внесків.

Рис. 5.4. Основні особливості сучасного механізму справляння рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України

Види рентної плати за спеціальне використання води:

- за обсяг води, який використовують водокористувачі, з урахуванням обсягу втрат води у системах водопостачання;

- за фактичний обсяг води, що пропускається через турбіни гідроелектростанцій для вироблення електроенергії;

- за час використання поверхневих вод вантажним самохідним і несамохідним флотом, що експлуатується (залежно від тоннажності), та пасажирським флотом, що експлуатується (залежно від кількості місць);

- за фактичний обсяг води, необхідної для поповнення водних об'єктів під час розведення риби та інших водних живих ресурсів (у тому числі для поповнення, яке пов'язане із втратами води на фільтрацію та випаровування).

Рис. 5.5. Види рентної плати за спеціальне використання води

Ставки рентної плати за спеціальне використання води:	
- за спеціальне використання води встановлені в грн за 100 м ³ використаної води;	
- для потреб гідроенергетики – 8,77 грн за 10 тис. м ³ води, пропущеної через турбіни гідроелектростанцій;	
- для потреб водного транспорту з усіх річок, крім Дунаю: для вантажного самохідного і несамохідного флоту, що експлуатується, - 0,1503 грн за 1 тоннаж-добу експлуатації, для пасажирського флоту, що експлуатується - 0,0167 грн за 1 місце-добу експлуатації;	
- для потреб рибництва - 46,03 грн за 10 тис. м ³ поверхневої води та 55,34 грн за 10 тис. м ³ підземної води;	
- за воду, що входить виключно до складу напоїв - 42,82 грн за 1 м ³ поверхневої води та 49,94 грн за 1 м ³ підземної води;	
- за шахтну, кар'єрну та дренажну воду - 9,92 грн за 100 м ³ води.	

Рис. 5.6. Ставки рентної плати за спеціальне використання води в Україні

*Для теплоелектростанцій з прямою системою водопостачання рентна плата за фактичний обсяг води, що пропускається через конденсатори турбін для охолодження конденсату, обчислюється із застосуванням коефіцієнта 0,005.

**Житлово-комунальні підприємства застосовують до ставок рентної плати коефіцієнт 0,3.

Види рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів:	
- за заготівлю деревини, в тому числі в ході поліпшення якісного складу лісів, їх оздоровлення та посилення захисних властивостей а також розчищення лісових ділянок у зв'язку з будівництвом гідровузлів, трубопроводів та шляхів;	
- за заготівлю живиці;	
- за заготівлю другорядних лісових матеріалів;	
- за побічні лісові користування.	

Рис. 5.7. Види рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів

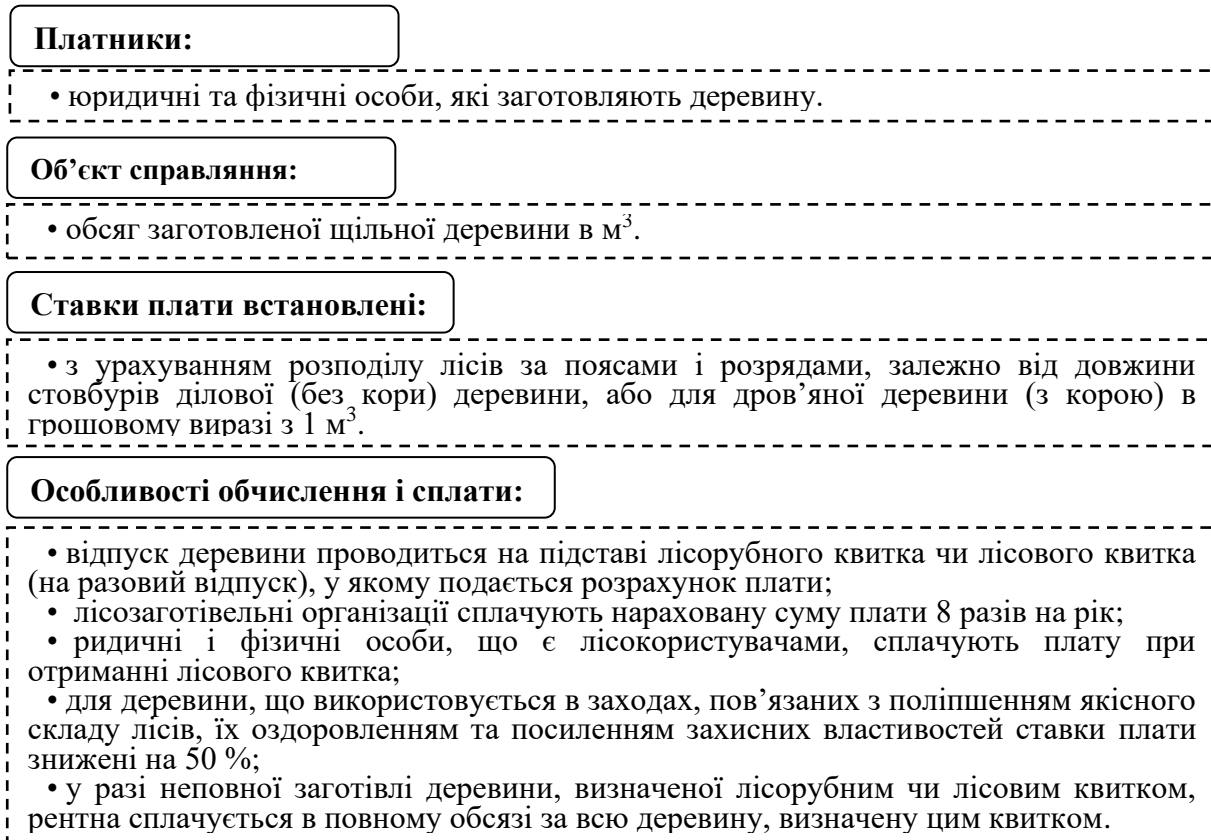

Рис. 5.8. Основні особливості сучасного механізму справляння рентної плати за заготівлю деревини

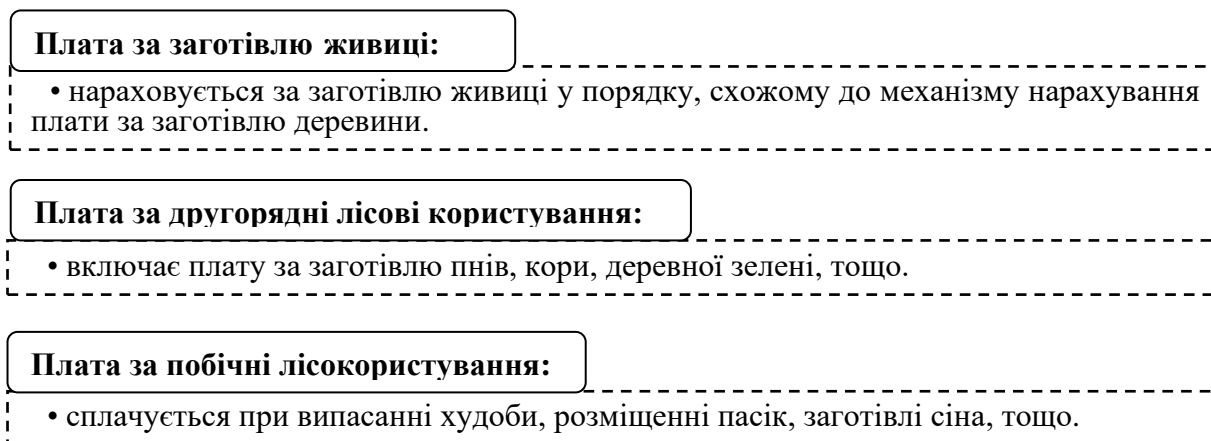

Рис. 5.9. Інші види рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів

Платники:

- суб'єкти господарювання, які експлуатують магістральні трубопроводи та надають послуги з транспортування нафти, газу та аміаку трубопроводами України;
- платником рентної плати за транзит природного газу територією України є НАК «Нафтогаз України», який надає послуги з його транзиту територією України.

Об'єкт справляння:

- для нафти та нафтопродуктів - їх фактичні обсяги, що транспортуються територією України у податковому (звітному) періоді;
- для природного газу та аміаку - сума добутоків відстаней відповідних маршрутів їх транспортування (переміщення), узгоджених між платником рентної плати та замовником на відповідний податковий (звітний) період, на обсяги природного газу та аміаку, транспортованих (переміщених) кожним маршрутом транспортування.

Ставки плати встановлені:

- у національній валюті за одиницю транспортованої нафти, газу та аміаку.

Особливості обчислення і сплати:

- податковий період відповідає календарному кварталу;
- платники рентної плати самостійно обчислюють суму податкових зобов'язань з рентної плати і подають в термін до 40 календарних днів, що настає за останнім днем звітного кварталу до ДПІ;
- платники сплачують авансові внески з рентної плати у податковому (звітному) періоді до 30 числа кожного місяця (у лютому - до 28 або 29 числа), при цьому розмір таких авансових внесків складається з однієї третини суми податкових зобов'язань з рентної плати, визначеної у податковій декларації за попередній податковий (звітний) період;
- сума податкових зобов'язань з рентної плати, визначена у податковій декларації за податковий (звітний) період, сплачується платником до бюджету протягом 50 календарних днів після закінчення звітного податкового періоду з урахуванням фактично сплачених розмірів авансових внесків.

Рис. 5.10. Основні особливості сучасного механізму справляння рентної плати за транспортування нафти, газу та аміаку територією України

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте рентну плату за формою оподаткування, за суб'єктами оподаткування, за об'єктом оподаткування, залежно від рівня державних структур, що її адмініструють та за періодичністю сплати цієї податкової форми.
2. Назвіть податковий період з рентної плати.
3. Назвіть граничний термін подачі податкової звітності з рентної плати.
4. Назвіть граничний термін сплати до бюджету рентної плати.
5. Назвіть і охарактеризуйте види рентної плати, а також види рентної плати за спеціальне використання води та рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів;
6. Які суб'єкти оподаткування, відповідно до вимог Податкового кодексу України, є платниками рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин?

7. Що є об'єктом оподаткування з рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин?
8. Назвіть розміри ставок рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин.
9. Як визначається сума рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин до сплати?
10. Які суб'єкти оподаткування, відповідно до вимог Податкового кодексу України, є платниками рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин?
11. Що є об'єктом оподаткування з рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин?
12. Назвіть розміри ставок рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин.
13. Як визначається сума рентної плати в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин до сплати?
14. Які суб'єкти оподаткування, відповідно до вимог Податкового кодексу України, є платниками рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України?
15. Що є об'єктом оподаткування з рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України?
16. Назвіть розміри ставок рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України.
17. Як визначається сума рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України?
18. Які суб'єкти оподаткування, відповідно до вимог Податкового кодексу України, є платниками рентної плати за спеціальне використання води?
19. Що є об'єктом оподаткування з рентної плати за спеціальне використання води?
20. Назвіть розміри ставок рентної плати за спеціальне використання води.
21. Як визначається сума рентної плати за спеціальне використання води?
22. Які суб'єкти оподаткування, відповідно до вимог Податкового кодексу України, є платниками рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів?
23. Що є об'єктом оподаткування з рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів?
24. Назвіть розміри ставок рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів.
25. Як визначається сума рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів?
26. Охарактеризуйте механізм справляння рентної плати за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України.

Тема 6. Податок на додану вартість

Мета: дати студентам основні особливості нарахування та сплати податку на додану вартість (ПДВ) в Україні.

Платниками ПДВ можуть бути особи, які:

- здійснюють або планують здійснювати господарську діяльність та реєструється за своїм добровільним рішенням як платник ПДВ (якщо їх обсяги реалізації за попередній рік складають не менше 150 тис. грн.);
- підлягають обов'язковій реєстрації як платник ПДВ;
- імпортують товари (супутні послуги) в обсягах, що підлягають оподаткуванню ПДВ;
- будь-яка особа, яка за своїм добровільним рішенням зареєструвалася платником ПДВ.

Об'єкт справляння:

- обсяги реалізації товарів, робіт та послуг.

База справляння:

- різниця між податковими зобов'язаннями (ПДВ з реалізації товарів, робіт та послуг) та податковим кредитом (ПДВ з придбання товарів, робіт та послуг) за звітний податковий період.

Ставки податку:

- 20 % за операціями з реалізації товарів, робіт та послуг на митній території України;
- 0 % за операціями з експорту товарів, робіт та послуг;
- 7 % за операціями з реалізації на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, медичних виробів та медичного обладнання.

Порядок обчислення і сплати:

- платник податку зобов'язаний надати покупцю на його вимогу підписану уповноваженою платником особою та скріплену печаткою податкову накладну (первинний документ, в якому нараховується сума ПДВ);
- з метою визначення розмірів бази справляння з ПДВ його платники ведуть податковий облік (в реєстрі виданих податкових накладних - продавці та в реєстрі отриманих податкових накладних - покупці);
- податкова служба веде Єдиний реєстр податкових накладних, до якого платники ПДВ – продавці обов'язково подають дані про операції з продажу товарів, робіт та послуг а також копії податкових накладних;
- податковий період - місяць, або квартал;
- декларація подається до податкової інспекції у разі застосування квартального податкового періоду - не пізніше 40 календарних днів, що наступають за таким кварталом, у разі місячного податкового періоду - не пізніше 20 календарних днів, що наступають за таким місяцем;
- податок сплачується в теомін не пізніше 50 календарних днів, що наступають за звітним кварталом, або не пізніше 30 календарних днів, що наступають за звітним місяцем.

Рис. 6.1. Основні особливості сучасного вітчизняного механізму справляння податку на додану вартість

Особи, що підлягають обов'язковій реєстрації платниками податку на додану вартість:

- особа, у якої загальна сума від здійснення операцій з поставки товарів (послуг), що підлягають оподаткуванню протягом останніх дванадцяти календарних місяців сукупно перевищує 300 000 гривень (без податку на додану вартість);

- особа, що уповноважена вносити консолідований податок з об'єктів оподаткування, що виникають внаслідок поставки послуг підприємствами залізничного транспорту з їх основної діяльності та підприємствами зв'язку, що перебувають у підпорядкуванні платника податку, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

- особа, що здійснює операції з реалізації конфіскованого майна, незалежно від обсягів реалізації та податкового режиму;

- управителі майна, що здійснюють свою діяльність згідно з договорами управління майна;

- юридичні особи, що отримують послуги від нерезидентів;

- порушники митних режимів, що мали право на звільнення від сплати податку на прибуток підприємств;

- особи, що використали суми податкових пільг не за цільовим призначенням;

- будь-яка особа, що імпортує (для фізичних осіб — ввозить (пересилає) товари (супутні послуги) на митну територію України для їх використання або споживання на митній території України, у межах неторгового обороту.

Рис. 6.2. Особи, що підлягають обов'язковій реєстрації платниками податку на додану вартість

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте податок на додану вартість за формою оподаткування, за суб'єктами оподаткування, за об'єктом оподаткування, залежно від рівня державних структур, що її адмініструють та за періодичністю сплати цієї податкової форми.
2. Які суб'єкти бізнесу, відповідно до вимог Податкового кодексу України, можуть бути платниками податку на додану вартість?
3. Що є об'єктом оподаткування з податку на додану вартість?
4. Як визначається сума податку на додану вартість до сплати?
5. Назвіть податковий період з податку на додану вартість.
6. Назвіть граничний термін подачі податкової звітності з податку на додану вартість.
7. Назвіть граничний термін сплати до бюджету податку на додану вартість.
8. Які Ви знаєте ставки податку на додану вартість і в якому випадку кожна з них застосовується?
9. Які особи підлягають обов'язковій реєстрації платниками податку на додану вартість?
10. Назвіть реєстри, в яких ведеться податковий облік з податку на додану вартість?
11. Що таке податкова накладна і хто її виписує?
12. В якому разі платник податку на додану вартість, що є продавцем товарів, робіт чи послуг, може не виписувати податкову накладну?
13. Що таке Єдиний реєстр податкових накладних і які суб'єкти ведуть цей реєстр?

Тема 7. Податок на майно

Мета: дати студентам основні особливості нарахування та сплати податку на майно в Україні та його складових.

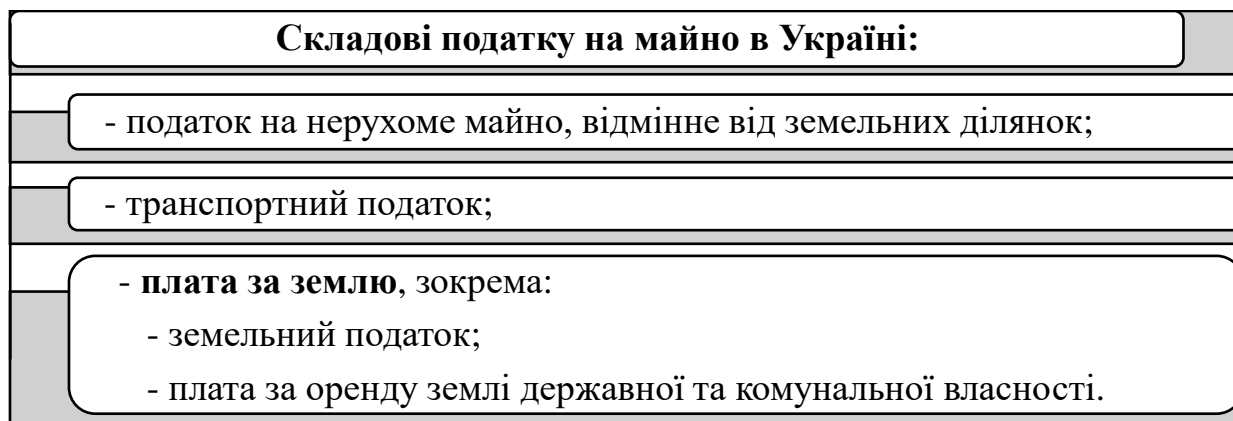

Рис. 7.1. Складові податку на майно в Україні

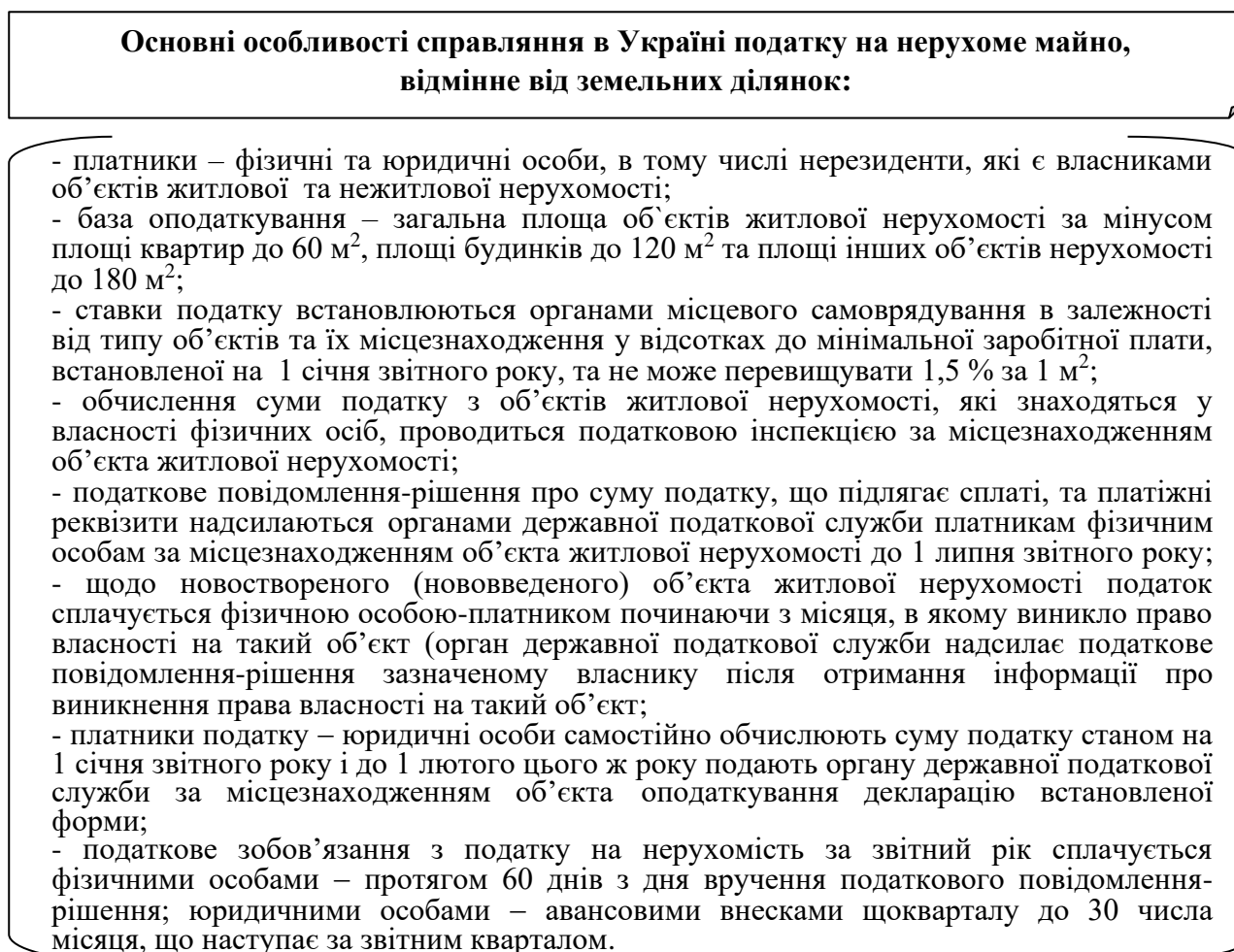

Рис. 7.2. Основні особливості справляння в Україні податку на нерухоме майно, відмінне від земельних ділянок

Основні особливості справляння в Україні транспортного податку:

- платники – фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти, які мають зареєстровані в Україні власні легкові автомобілі, при цьому вік автомобіля становить не більше п'яти років і ціна автомобіля становить понад 375 мінімальних зарплат;
- база оподаткування – легкові автомобілі, з року випуску яких минуло не більше п'яти років (включно) та середньоринкова вартість яких становить понад 375 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року;
- ставка податку в розрахунку на календарний рік у розмірі 25000 грн за кожен легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування;
- базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному року;
- обчислення суми податку з об'єкта чи об'єктів оподаткування фізичних осіб здійснюється податковою інспекцією за місцем реєстрації платника податку;
- податкове повідомлення-рішення про сплату податку та відповідні платіжні реквізити надсилаються (вручаються) платнику податку податковим органом за місцем його реєстрації до 1 липня звітного року;
- нарахування податку та надсилання (вручення) податкових повідомлень-рішень про сплату податку фізичним особам - нерезидентам здійснюють податкові інспекції за місцем реєстрації транспортних засобів, що перебувають у власності таких нерезидентів;
- платники податку - юридичні особи самостійно обчислюють суму податку станом на 1 січня звітного року і до 20 лютого цього ж року подають податковому органу за місцем реєстрації транспортного засобу декларацію з розбивкою річної суми рівними частками поквартально;
- транспортний податок сплачується фізичними особами - протягом 60 днів з дня отримання податкового повідомлення-рішення; юридичними особами - авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця, що наступає за звітним кварталом.

Рис. 7.3. Особливості справляння в Україні транспортного податку

Основні особливості справляння земельного податку в Україні:

- платники – власники земельних ділянок, земельних часток (паїв) та землекористувачі;
- база оподаткування – нормативна грошова оцінка земельних ділянок, а також площі земельних ділянок, грошову оцінку яких не проведено;
- ставка податку становить не більше 3 % від нормативної грошової оцінки земельних угідь, для земель загального користування – не більше 1 % від їх нормативної грошової оцінки, для сільськогосподарських угідь – не менше 0,3 % та не більше 1 % від їх нормативної грошової оцінки, а для лісових земель - не більше 0,1 % від їх нормативної грошової оцінки;
- нарахування юридичними особами сум податку проводиться самостійно щороку станом на 1 січня і до 1 лютого поточного року вони подають до податкової інспекції за місцезнаходженням земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік, проте вони можуть також обрати місячний термін подання звітності по земельному податку, що подається до 20 числа місяця, наступного за звітним;
- нарахування фізичним особам сум податку проводиться органами державної податкової служби, які видають (надсилають) платникові до 1 липня поточного року податкове повідомлення-рішення про необхідність сплати податку;
- податок сплачується: юридичними особами - щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного місяця, а фізичними особами - протягом 60 днів з дня вручення їм відповідного податкового повідомлення-рішення.

Рис. 7.4. Основні особливості справляння земельного податку в Україні

Платники:	• орендарі земельних ділянок державної та комунальної власності;
Об'єкт справляння:	• земельна ділянка, надана в оренду;
Розмір та умови сплати:	<ul style="list-style-type: none"> • розмір та умови внесення орендної плати встановлюються у договорі оренди між орендодавцем (власником) і орендарем, проте він не може бути меншим для земель сільськогосподарського призначення від розміру земельного податку, для інших категорій земель - від трикратного розміру земельного податку, та не може перевищувати для земельних ділянок, наданих для розміщення, будівництва, обслуговування та експлуатації об'єктів енергетики, які виробляють електричну енергію з відновлюваних джерел енергії, включаючи технологічну інфраструктуру таких об'єктів (виробничі приміщення, бази, розподільчі пункти (пристрої), електричні підстанції, електричні мережі), – 3 % нормативної грошової оцінки; для інших земельних ділянок, наданих в оренду – 12 % нормативної грошової оцінки;
Порядок обчислення і сплати:	<ul style="list-style-type: none"> • нарахування юридичними особами сум орендної плати проводиться самостійно щороку станом на 1 січня і до 1 лютого поточного року вони подають до податкової інспекції за місцезнаходженням земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік, проте вони можуть обрати місячний термін подання звітності з орендної плати, що подається до 20 числа місяця, наступного за звітним; • нарахування фізичним особам сум плати за оренду землі державної та комунальної власності проводиться податковими інспекціями, які вручають чи надсилають платникові до 1 липня поточного року податкове повідомлення-рішення про необхідність сплати цього податку ; • сплачується: юридичними особами - щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного місяця, а фізичними особами - протягом 60 днів з дня вручення їм відповідного податкового повідомлення-рішення.

Рис. 7.5. Основні особливості механізму справляння плати за оренду землі державної та комунальної власності

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте податок на майно за формою оподаткування, за суб'єктами оподаткування, за об'єктом оподаткування, залежно від рівня державних структур, що її адмініструють та за періодичністю сплати цієї податкової форми.
2. Які Ви знаєте складові податку на майно та плати за землю?
3. Які суб'єкти оподаткування, відповідно до вимог Податкового кодексу України, є платниками податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки?
4. Що є об'єктом оподаткування з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки?
5. Назвіть розміри ставок податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.
6. Як визначається сума податку на нерухоме майно, відмінне від

- земельної ділянки до сплати?
7. Які суб'єкти бізнесу, відповідно до вимог Податкового кодексу України, є платниками транспортного податку?
 8. Що є об'єктом оподаткування з транспортного податку?
 9. Назвіть розміри ставок транспортного податку.
 10. Як визначається сума транспортного податку до сплати?
 11. Які суб'єкти бізнесу, відповідно до вимог Податкового кодексу України, є платниками земельного податку?
 12. Що є об'єктом оподаткування земельним податком?
 13. Що є базою оподаткування земельним податком?
 14. Назвіть розміри ставок земельного податку.
 15. Як визначається сума земельного податку до сплати?
 16. Які суб'єкти бізнесу, відповідно до вимог Податкового кодексу України, є платниками плати за оренду земель державної і комунальної власності?
 17. Що є об'єктом оподаткування платою за оренду земель державної і комунальної власності?
 18. Назвіть розміри ставок плати за оренду земель державної і комунальної власності.
 19. Як визначається сума плати за оренду земель державної і комунальної власності до сплати?
 20. Назвіть податковий період з податку на майно.
 21. Назвіть граничний термін подачі податкової звітності з податку на майно.
 22. Назвіть граничний термін сплати до бюджету податку на майно.

Тема 8. Єдиний податок

Мета: дати студентам основні особливості нарахування та сплати в Україні єдиного податку.

I група:	<ul style="list-style-type: none">фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та провадять господарську діяльність із надання побутових послуг населенню, і обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує не перевищує 167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року;
II група:	<ul style="list-style-type: none">фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів із торговельних місць на ринках та провадять господарську діяльність із надання побутових послуг населенню, і обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 834 розміри мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року;
III група:	<ul style="list-style-type: none">фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, не обмежена та юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує 1167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року;
IV група:	<ul style="list-style-type: none">сільськогосподарські товаровиробники, що є юридичними особами, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків а також сільськогосподарські товаровиробники, що є фізичними особами, які не використовують працю найманих осіб.

Рис. 8.1. Групи платників єдиного податку в Україні

**Основні особливості справляння єдиного податку
з суб'єктів малого бізнесу I групи в Україні:**

- база оподаткування – виручка та інші види доходів платників єдиного податку I групи;
- ставки податку залежать від виду господарської діяльності, встановлюються місцевими радами в розрахунку на календарний місяць у межах до 10 % розміру мінімальної заробітної плати;
- податковим (звітним) періодом є календарний рік;
- платники, які не використовують працю найманих осіб, звільняються від сплати єдиного податку протягом одного календарного місяця на рік на час відпустки, а також за період хвороби, підтверженої роздрукованими листків непрацездатності, якщо вона триває 30 і більше календарних днів;
- платники, які не є платниками податку на додану вартість, ведуть Книгу обліку доходів шляхом щоденного, за підсумками робочого дня, відображення в ній отриманих доходів;
- декларація платника єдиного податку подається до податкової інспекції в термін до 60 календарних днів, що настають за звітним податковим роком;
- річні суми єдиного податку сплачуються в термін до 70 календарних днів, що настають за звітним податковим роком;
- крім того, щомісяця сплачуються авансові внески в розмірі місячної ставки єдиного податку в термін не пізніше 20 числа поточного місяця.

**Рис. 8.2. Основні особливості справляння
єдиного податку з суб'єктів малого бізнесу I групи в Україні**

**Основні особливості справляння єдиного податку
з суб'єктів малого бізнесу II групи в Україні:**

- база оподаткування – виручка та інші види доходів платників єдиного податку II групи;
- ставки податку залежать від виду господарської діяльності, встановлюються місцевими радами в розрахунку на календарний місяць у межах до 20 % розміру мінімальної заробітної плати;
- податковим (звітним) періодом є календарний рік;
- платники, які не використовують працю найманих осіб, звільняються від сплати єдиного податку протягом одного календарного місяця на рік на час відпустки, а також за період хвороби, підтверженої роздрукованими листків непрацездатності, якщо вона триває 30 і більше календарних днів;
- платники, які не є платниками податку на додану вартість, ведуть Книгу обліку доходів шляхом щоденного, за підсумками робочого дня, відображення в ній отриманих доходів;
- декларація платника єдиного податку подається до податкової інспекції в термін до 60 календарних днів, що настають за звітним податковим роком;
- річні суми єдиного податку сплачуються в термін до 70 календарних днів, що настають за звітним податковим роком;
- крім того, щомісяця сплачуються авансові внески в розмірі місячної ставки єдиного податку в термін не пізніше 20 числа поточного місяця.

**Рис. 8.3. Основні особливості справляння
єдиного податку з суб'єктів малого бізнесу II групи в Україні**

**Основні особливості справляння єдиного податку
з суб'єктів малого бізнесу III групи в Україні:**

- база оподаткування – виручка та інші види доходів платників єдиного податку III групи;
- ставки податку: 3 % від доходу - у разі сплати платниками, крім єдиного податку, податку на додану вартість та 5 % від доходу - у разі включення податку на додану вартість до складу єдиного податку;
- податковим (звітним) періодом є календарний квартал;
- платники, які не є платниками податку на додану вартість, ведуть Книгу обліку доходів шляхом щоденного, за підсумками робочого дня, відображення в ній отриманих доходів;
- декларація платника єдиного податку подається до податкової інспекції в термін до 40 календарних днів, що наступають за звітним податковим кварталом;
- квартальні суми єдиного податку сплачуються в термін до 50 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного кварталу.

**Рис. 8.4. Основні особливості справляння
єдиного податку з суб'єктів малого бізнесу III групи в Україні**

- суб'єкти господарювання, у яких понад 50 відсотків доходу, отриманого від продажу сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки, становить дохід від реалізації декоративних рослин (за винятком зрізаних квітів, вирощених на угіддях, які належать сільськогосподарському товаровиробнику на праві власності або надані йому в користування, та продуктів їх переробки), диких тварин і птахів, хутряних виробів і хутра (крім хутрової сировини);

- суб'єкти господарювання, що провадять діяльність з виробництва підакцизних товарів, крім виноматеріалів виноградних, вироблених на підприємствах первинного виноробства для підприємств вторинного виноробства, які використовують такі виноматеріали для виробництва готової продукції;

- суб'єкти господарювання, які станом на 1 січня базового (звітного) року мають податковий борг, за винятком безнадійного податкового боргу, який виник внаслідок дії обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин).

**Рис. 8.5. Особи (суб'єкти агробізнесу), що не можуть бути платниками
єдиного податку IV групи в Україні**

Об'єкт справляння:	<ul style="list-style-type: none"> площа сільськогосподарських угідь та земель водного фонду, що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди;
База справляння:	<ul style="list-style-type: none"> нормативна грошова оцінка сільськогосподарських угідь, залежно від видів земельних ресурсів;
Ставки податку встановлені у відсотках від бази справляння у таких розмірах:	<ul style="list-style-type: none"> для ріллі, сіножатей і пасовищ більшості видів - 0,95 %; для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, - 0,57 %; для багаторічних насаджень (крім розташованих у гірських зонах та на поліських територіях) - 0,57 %; для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, - 0,19 %; для земель водного фонду - 2,43 %; для ріллі, сіножатей і пасовищ сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті - 6,33 %;
Порядок обчислення і сплати:	<ul style="list-style-type: none"> податковий період - календарний рік (платники самостійно обчислюють суму податку щороку на 1 січня і не пізніше 20 лютого поточного року подають до податкової інспекції декларацію); сплачується поквартально в термін до 30 календарних днів, що настають за звітним кварталом, проте в I та II кварталах – по 10 %, в III кварталі – 50 %, в IV кварталі – 30 % від річної суми податку; у разі виявлення в ході перевірки порушення порядку нарахування і сплати єдиного податку платники переходять на загальну систему оподаткування з наступного місяця та за період, в якому виявлено таке порушення, йому нараховуються податки і збори, виходячи із загальних умов оподаткування, а також штрафні санкції; платники єдиного податку четвертої групи звільнені від сплати податку на прибуток підприємств, податку на додану вартість, податку на майно, крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються для ведення сільськогосподарського товаровиробництва, рентної плати за спеціальне використання води.

Рис. 8.6. Основні особливості сучасного механізму справляння єдиного податку з суб'єктів малого бізнесу IV групи (агробізнесу) в Україні

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте єдиний податок за формою оподаткування, за суб'єктами оподаткування, за об'єктом оподаткування, залежно від рівня державних структур, що її адмініструють та за періодичністю сплати цієї податкової форми.
2. Які Ви знаєте групи платників єдиного податку і яких суб'єктів бізнесу включають до кожної з цих груп?
3. Які суб'єкти оподаткування, відповідно до вимог Податкового кодексу України, є платниками єдиного податку I групи?
4. Що є об'єктом оподаткування для платників єдиного податку I групи?
5. Назвіть розміри ставок податку для платників єдиного податку I групи.

6. Як визначається сума податку до сплати для платників єдиного податку I групи?
7. Які суб'єкти оподаткування, відповідно до вимог Податкового кодексу України, є платниками єдиного податку II групи?
8. Що є об'єктом оподаткування для платників єдиного податку II групи?
9. Назвіть розміри ставок податку для платників єдиного податку II групи.
10. Як визначається сума податку до сплати для платників єдиного податку II групи?
11. Які суб'єкти оподаткування, відповідно до вимог Податкового кодексу України, є платниками єдиного податку III групи?
12. Що є об'єктом оподаткування для платників єдиного податку III групи?
13. Назвіть розміри ставок податку для платників єдиного податку III групи.
14. Як визначається сума податку до сплати для платників єдиного податку єдиного податку III групи?
15. Які суб'єкти оподаткування, відповідно до вимог Податкового кодексу України, є платниками єдиного податку IV групи?
16. Що є об'єктом оподаткування для платників єдиного податку IV групи?
17. Назвіть розміри ставок податку для платників єдиного податку IV групи.
18. Як визначається сума податку до сплати для платників єдиного податку єдиного податку IV групи?
19. Назвіть податкові періоди з єдиного податку.
20. Назвіть граничний термін подачі податкової звітності з єдиного податку.
21. Назвіть граничний термін сплати до бюджету єдиного податку.
22. Від сплати яких податків звільнені платники єдиного податку?

Тема 9. Інші податки і збори, що сплачуються в геодезії, землекористуванні, користуванні майном та операціях з купівлі-продажу нерухомості

Мета: дати студентам основні особливості нарахування та сплати інших податків та обов'язкових платежів, що сплачуються в геодезії, землекористуванні, користуванні майном та операціях з купівлі-продажу нерухомості.

Державне мито:	Військовий збір:
☐ плата, встановлена за вчинення юридичних дій та за видачу документів юридичного значення;	☐ податок, який було запроваджено в 2014 році з метою фінансування потреб Збройних сил України;
☐ ставки державного мита встановлюються у відсотках від суми договору чи позову, вартості майна, або в твердих розмірах за одну послугу.	☐ об'єктом оподаткування збором є доходи, які є об'єктом оподаткування податком на доходи фізичних осіб (заробітна плата, пенсії в розмірі понад 3 мінімальних заробітних плати, дивіденди, тощо);
	☐ ставка збору становить 1,5 % від об'єкта оподаткування;
	☐ нарахування, утримання та сплата збору до бюджету здійснюються одночасно з виплатою доходів;
	☐ податковими агентами є особи, що виплачують доходи.

Рис. 9.1. Інші податки і податкові збори, що сплачуються в геодезії, землекористуванні, користуванні майном та операціях з купівлі-продажу нерухомості

Особливості механізму справляння єдиного соціального внеску:

- платники – роботодавці та особи, що добровільно сплачують єдиний соціальний внесок, а також самозайняті особи;
- об'єкт нарахування – заробітна плата найнятих осіб та інші доходи громадян;
- ставка внеску для роботодавців в більшості випадків становить 22 % від об'єкта нарахування, для працедавців, в яких працюють особи з інвалідністю, – 8,41%, для підприємств УТОГ та УТОС – 5,3%, громадських організацій інвалідів – 5,5 %;
- у разі якщо база нарахування єдиного внеску не перевищує розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на місяць, за який отримано дохід, сума єдиного внеску розраховується як добуток розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на місяць, за який отримано дохід (прибуток), та ставки єдиного внеску.
- максимальна величина бази нарахування єдиного соціального внеску – 15 розмірів мінімальної заробітної плати для працездатних осіб;
- єдиний соціальний внесок сплачується під час кожної виплати заробітної плати, що є об'єктом нарахування єдиного соціального внеску, а для решти видів доходів – не пізніше 20 числа місяця, що настає за базовим звітним періодом;
- суми внеску розподіляються між всіма державними соціально-пенсійними фондами відповідно до встановлених законом пропорцій розподілу за видами загальнообов'язкового державного страхування та використовуються ними за призначенням.

Рис. 9.2. Особливості справляння в Україні єдиного соціального внеску

Питання для самоконтролю

1. Назвіть інші податки та платежі, що сплачуються в геодезії, землекористуванні, користуванні майном та операціях з купівлі-продажу нерухомості.
2. Що таке державне мито і в яких випадках воно сплачується?
3. Від чого залежать ставки державного мита?
4. Що таке військовий збір і в яких випадках він сплачується?
5. Який розмір ставки військового збору?
6. Що є об'єктом оподаткування військовим збором?
7. Назвіть граничний термін сплати військового збору.
8. Які суб'єкти є платниками єдиного соціального внеску?
9. Що є об'єктом справляння єдиного соціального внеску?
10. Назвіть розміри ставок єдиного соціального внеску.
11. Назвіть терміни сплати єдиного соціального внеску.
12. Назвіть максимальну величину бази нарахування єдиного соціального внеску.
13. На які цілі використовують мобілізовані суми єдиного соціального внеску?

Список використаної та рекомендованої літератури

1. Базова:

1. Бечко П.К., Тулуш Л.Д., Бечко В.П., Боровик П.М. Фінанси : навчальний посібник. Львів : Новий Світ – 2000, 2011. 345 с.
2. Непочатенко О.О., Колотуха С.М., Власюк С.А., Боровик П.М., Бечко В.П., Бечко П.К. Фінанси, гроші та кредит : підручник. Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. 484 с.
3. Податкова система : підручник. [Під ред. Бечка П.К.]. Умань. : УДАУ, 2006. 271 с.
4. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755–VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення: 26.05.2022).
5. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 8 липня 2010 року № 2464-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2464-17/page5>. (дата звернення: 26.05.2022).
6. Суторміна В.М., Федосов В.М., Андрущенко В.Л. Держава-податки-бізнес (із світового досвіду фіскального регулювання ринкової економіки). К.: Либідь, 1992. 328 с.

2. Додаткова:

1. Боровик П.М., Бечко П.К., Броварна С. М. Проблеми податкового регулювання земельних відносин в агросфері в умовах євроінтеграції. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки, 2014. Випуск 9. С. 92-96.
2. Боровик П.Н., Бечко П.К. Перспективы финансового оздоровления субъектов аграрного производства Украины. Актуальные вопросы экономики и агробизнеса: сборник статей IX Международной научно-практической конференции (1-2 марта 2018 г., г. Брянск). В 4 ч. Ч. 2. Брянск: Изд-во Брянский ГАУ, 2018. 480 с. С. 35-39.
3. Боровик П.М., Гузар Б.С., Поліщук Д.В. Недоліки механізму справляння в Україні податку на нерухоме майно, відмінне від земельних ділянок. Ефективна економіка : Електронне наукове фахове видання. 2015. № 2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3807>. (дата звернення: 26.05.2022).
4. Боровик П.М., Гузар Б.С., Шляхтиченко М.С. Посилення фіскальних та регулюючих властивостей податку на прибуток підприємств. Приазовський економічний вісник, 2018. № 5(10). С. 331-336.
5. Боровик П.М., Колотуха С.М. Тенденції розвитку вітчизняного пенсійного страхування. Вища школа, 2018. № 9(170). С. 58-67.
6. Боровик П.М., Колотуха С.М., Костенко А.Ю. Сучасні проблеми

вітчизняного пенсійного страхування. Глобальні та національні проблеми економіки : електронне наукове видання. 2018. Вип. 21 URL: <http://global-national.in.ua/issue-21-2018/29-vipusk-21-lyutij-2018-r/3820-borovik-p-m-kolotukha-s-m-kostenko-a-yu-suchasni-problemi-vitchiznyanogo-pensijnogo-strakhuvannya>. С. 562-566. (дата звернення: 26.05.2022).

7. Боровик П.М., Нікітченко К.С. Сучасні проблеми справляння податку на прибуток підприємств. Економічний вісник Донбасу, 2013. № 2(32). С. 96-100.

8. Боровик П.М., Сліпченко В.В., Онищенко В.В. Трансформація механізму справляння єдиного податку з суб'єктів малого та аграрного бізнесу. Збірник наукових праць Уманського НУС, Частина 2 «Економіка», 2017. № 91. С. 75-86.

9. Непочатенко О.О., Боровик П.М., Гузар Б.С. Пряме оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Облік і фінанси, 2013. № 3 (61). С. 81-87.

10. Непочатенко О.О., Боровик П.М., Щепелюк Б.Р. Оподаткування прибутку підприємств в Україні. Економіка. Управління. Інновації. 2015. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2015_1_28.pdf. (дата звернення: 26.05.2022).

11. Непочатенко О.О., Боровик П.М. Парій Д.Ю. Оновлений механізм справляння податку на доходи фізичних осіб: проблеми та перспективи. Економіка. Управління. Інновації. 2016. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2016_1_16.pdf. (дата звернення: 26.05.2022).

12. Непочатенко О.О., Колотуха С. М., Боровик П.М., Гузар Б.С. Земельні відносини та фінансові аспекти їх розвитку. Економіка АПК. 2017. № 6. С. 42-52.

13. Тулуш Л.Д. Методологічні аспекти розвитку системи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників. Економіка АПК. 2007. № 9. С. 116-123.

14. Тулуш Л.Д. Проніна В.І., Сеперович Н.В. Оподаткування сільськогосподарських товаровиробників : стан та перспективи розвитку. Львів : НВФ «Українські технології», 2009. 296 с.

15. Petro Bechko, Petro Borovyk, Serge Kolotukha, Valentyn Bechko, Nataliia Gvozdej. Tax Regulation of Activity of Agricultural Commodity Producers in Ukraine. Proceedings of the 33-th International Business Information Management Association (IBIMA) «Education Excellence and Innovation through Vision 2020» 10-11 April 2019. Granada, Spain. P.7445-7454.

16. Petro Borovyk. Valentin Bobko. Tax Regulation of Land Relations in Agricultural Economy of Ukraine. Global Journal of Management and Business (USA). Research: C. Finance. Volume 15. Issue 7. Version 1.0. 2015. P. 11-17.

17. Petro Borovyk, Volodymyr Kyryliuk, Serge Kolotukha, Mykola Korotieiev, Oksana Krochak. Excessive

Concentration Of Agricultural Land By Holdings As A Problem Of Land Management In Ukraine. Proceedings of the 37-th International Business Information Management Association (IBIMA), ISBN: 978-0-9998551-6-4, ISSN: 2767-9640, 30-31 May 2021, Cordoba, Spain, 2021. P. 7991-7993.

18. Serge Kolotukha, Nataliia Gvozdej, Liudmyla Chvertko, Tetiana Korniienko, Oksana Vinnytska and Petro Borovyk. Efficiency of Using Land Resources in the Agricultural Sector in the Context of Financial Instability. Proceedings of the 38th International Business Information Management Association (IBIMA), 3-4 November 2021, Seville, Spain (ISBN: 978-0-9998551-7-1) and (ISSN: 2767-9640). P. 4376-4381.

Навчальне видання

Боровик П.М., Шемякін М.В., Кирилюк В.П., Кисельов Ю.О., Удовенко І.О., Мельник М.В. Опорний конспект лекцій в рисунках і схемах для підготовки до практичних занять та самостійного вивчення дисципліни «Оподаткування землі та нерухомості» студентами денної та заочної форм навчання освітнього рівня «Магістр» освітньої програми «Геодезія та землеустрій» спеціальності **193** «Геодезія та землеустрій». Умань: Редакційно-видавничий центр УНУС, 2022. 44 с.

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 27.06. 2022 р.

Формат 60*84/8

Папір офсетний. Ум. друк. арк. 2,31

Зам. № 2249-45 від 27.06. 2022 р.

Тираж 50 прим.

20305, м. Умань, вул. Інтернаціональна, 2, гуртожиток № 4
Редакційно-видавничий центр УНУС